

Tweede Kamer

DER STATEN-GENERAAL

Toespraak Voorzitter

Bij de afsluiting van het parlementaire jaar, donderdag 6 juli 2023

Voordat we naar huis gaan en elkaar na het reces weer in deze zaal treffen, wil ik natuurlijk nog een paar woorden tot jullie richten. Ik beloof: ik houd het kort!

Wat hebben we een druk en bewogen parlementair jaar achter de rug! En – op het moment van het uitspreken van deze toespraak kan ik zeggen; het is nog niet voorbij.

We hadden dit jaar debatten over stikstof en het niet -landbouwakkoord, de toeslagen, het debat over Indonesië 1945-1950.

Allemaal onderwerpen die mensen in het land direct raken. Natuurlijk kan ik nooit compleet zijn als ik zo op dit tijdstip een paar grote debatten noem.

Natuurlijk doet deze opsomming geen recht aan al het werk dat we hier doen in de zaal, in de commissies en in de werkgroepen. Daarom gooi ik het dit jaar eens over een andere boeg.

Ik wil jullie vanavond vooral complimenteren voor alle initiatieven die de Tweede Kamer heeft ontplooid om burgers nog meer bij ons werk te betrekken. Natuurlijk: alles wat wij hier bespreken of besluiten gaat over de mensen thuis. Die verantwoordelijkheid rust als vanzelf op onze schouders. Er wordt vaak gezegd dat we als volksvertegenwoordigers te ver af staan van de mensen thuis. Dat de kloof groot is. Als ik terugkijk op dit jaar, kan ik niet anders dan concluderen dat we misschien wel meer dan ooit mensen hebben betrokken bij ons werk. Niet alleen als individuele leden of vanuit de fracties: ook als Tweede Kamer.

Zo presenteerde de parlementaire enquêtecommissie Aardgaswinning Groningen haar rapport in Zeerijp, dichtbij de mensen die het raakt. We hadden onze jaarlijkse grootste burgerpanel in mei – de V-100 waarbij we traditiegetrouw mensen vragen ons te helpen de verantwoordingsstukken te controleren en daarover vragen voor te bereiden. Verschillende groepen zijn de Kamer al te hulp gesprongen; MBO-ers, wetenschappers, regionale en lokale journalisten.

Dit jaar is ook het besluit genomen om te gaan experimenteren met een nieuw burgerforum over klimaat. Er was het burgerinitiatief 'Abortus is geen misdaad' hier in de plenaire zaal. We namen zo'n 130 petitie's in ontvangst.

We hadden in juni een open dag in het kader van een rondje rechtstaat. Joris Thijssen en ikzelf hebben die dag mooie gesprekken gevoerd met bezoekers.

Donderdag 2 november staat er nogmaals een open dag gepland in het kader van het 175-jarig bestaan van de grondwetsherziening in 1848. Ik hoop dat u dit ook in uw agenda genoteerd heeft.

En dan een paar mooie cijfers over alle offline en online bezoekers.

We ontvingen in B67 dit jaar zeker 104.000 bezoekers en willen hen nog meer enthousiasmeren om langs te komen. Sinds dit jaar worden bezoekers daarom getrakteerd op een mooie nieuwe tentoonstelling over de Tweede Kamer in onze Statenpassage.

Onze website Tweedekamer.nl werd in 2022 ruim 10 miljoen keer bezocht. Debat Direct (via de website en via onze app) wordt gemiddeld 11 miljoen keer per jaar bezocht; dat was in 2017 nog 'slechts' 80.000 keer. Dit is iets waar we erg trots op kunnen zijn; we zijn een kijkcijfer-hit!

[]

En dan de jongeren. Onze toekomst. Er was natuurlijk het jaarlijkse Kindervragenuur, het nationaal jeugddebat en al die rondleidingen van Prodemos. Het is fantastisch om dagelijks die pubergeluiden in de Statenpassage te horen en hen enthousiast te zien zwaaien voor de ruiten van de commissie-zalen. En die jonge neuzen die we tegen de ruit gedrukt zien als zij een deel van de plenaire vergadering volgen vanuit de educatieruimte.

Petra de Koning viel dat laatste ook al op. Deze Binnenhof watcher van NRC schreef daarover:
'De schoolklas zit in een soort skybox, een soort afgesloten ruimte, schuin boven het kabinetsvak. Dat in de vergaderzaal niemand hen kan zien of horen, hebben de leerlingen niet meteen in de gaten. Een groepje meisjes staat te zwaaien en te gillen: Jesse! Jesse Klaver! Kijk mij aan, alsjeblieft. Kijk in mijn ogen.'

[]

En tussen alle bedrijven door ontvangen Kamerleden natuurlijk ook zelf vaak schoolklassen of lopen scholieren een dagje mee met een Kamerlid. Zo heb ik samen met de heer Omtzigt een groep scholieren van het Bonheuffer college uit Enschede mogen ontvangen. Deze week nog was de Raad voor de Kinderen bij ons op bezoek. Een initiatief van Mevrouw Kat.

De stem van de jeugd klinkt dus goed door in deze Kamer!

En dat is een mooi bruggetje naar het nieuwe project *brief aan de Kamer*. We hebben inmiddels honderden brieven ontvangen van scholieren die ons iets mee willen geven.

Mocht u deze zomer nog verlegen zitten om goed leesvoer, dan hier de tip: ik heb álle brieven naar u gemaïld!

[]

De meet and greet met een aantal briefschrijvers in juni was een groot succes; er waren meer dan 50 jongeren die scherpe vragen hebben gesteld aan de aanwezige Kamerleden. En niet te vergeten die vele, vele, vele selfies die zijn gemaakt met Joba, Kauthar, Ernst, Julian, Ingrid, Caroline en Sjoerd.

En dan de parlementair journalisten. Ook zij dragen natuurlijk iedere dag een steentje bij om alles wat er gebeurt in dit huis dichterbij de mensen thuis te brengen. (Er zitten nog wat noeste werkers op dit tijdstip op de publieke tribune en in de kantoren in de persvleugel).

Ik wil ook stil staan bij de column van Aaf Brandt Corstius in de Volkskrant. We hebben naast Binnenhof-watchers, tegenwoordig ook een heuse Vragenuur-watcher.

Voor deze toespraak zoek ik altijd bijzondere momenten op voor wat vermaak op dit tijdstip, maar Aaf Brandt Corstius geeft me dit tegenwoordig gewoon op een presenteerblaadje!

In de wekelijkse column voor de Volkskrant over ons mondelinge Vragenuur komen namelijk de meest interessante debatstijlen voorbij. En ja, ik ga twee pareltjes van jullie citeren!

Komt-ie:

We schakelen over naar het vuilnis van Rome dat elke week per trein afgevoerd zal worden naar Amsterdam, alwaar het verbrand zal worden.

*Erik haverkort van de VVD ziet een '**Romeinse rookpluim**' boven Amsterdam ontstaan waar voortaan, volgens hem, 'pizzadozen en pastablikjes', zullen worden verbrand. **Pasta .. blikjes?***

Het is het vragenuur, maar je blijft achter met zoveel vragen.

[]

Caroline van der Plas stelt vragen over de wolf in Nederland. 'Ik heb een sjaal om, zegt Caroline van der Plas, en ze ontvouwt een brede sjaal. 'Ik draag vaak sjaals. En dit is een sjaal met de moeflon erop'. - Dramatische pauze.- 'Op de Veluwe zijn ze allemaal opgevreten'.

Ga zo door Aaf, dan hebben we voor de kerstoespraak ook weer wat mooie input.

Ik rond af met een serieuze boodschap. Lees de brieven van de kinderen goed. Ze maken zich zorgen om de dure boodschappen, de natuur en of ze ooit een betaalbare woning kunnen vinden. Ook kregen we brieven over de zorgen over de mentale gezondheid van jongeren. Ze zijn de volgende generatie; neem hen serieus.

En nu terug naar deze generatie. Het was een druk en bewogen jaar en ook ónze mentale gezondheid is belangrijk. Rust goed uit, en neem een beetje gas terug.

Dank aan u allemaal, en in het bijzonder de ambtelijke diensten die ons werk mogelijk maken en ook dit jaar weer enorm hard hebben gewerkt om dag en nacht voor ons klaar te staan. Dat is wel een roffel waard.